

ANTİK ÇAĞLARDAN CUMHURİYETE SEYİTGAZİ

Hasan Kalın
Seyitgazi Belediye Başkanı

Seyitgazi (Antik Çağda Nakoleia) Eskişehir'in 42km. güneyinde yer alan küçük bir ilçesidir. (1990'da 3100 nüfus)

İsmi, Arapların İslamiyeti Anadolu'ya yaymak üzere Bizans'a karşı verdiği mücadelelerin birinde şehit düşen Seyyit Battal Gazi'den alır.

Seyitgazi'de ilk yerleşim M.Ö. 3000 3500 tarihlerinde olduğu sanılmaktadır. Tarihteki asıl belirgin yeri M.Ö. 800-600 yıllarında başlar. Seyitgazi'nin Bizanslılar'dan alınmasından sonra ilk olarak 70-80 hanelik Türkmen halkı yerleşmiş adına da Türkmen Köyü denmiştir. Seyitgazi ismini de Seyid Battal Gazi Külliyesi yapıldıktan sonra (M.S. 1207-1208) almıştır. Friglerden başlayarak canlı bir merkez olan Seyitgazi'nin nüfu-

su 15-20 bin gibi büyük rakamlara ulaşmış bazende azalmıştır. 1531 de Kanuni tarafından gönderilen bir فرمانla Karacapınar, Hatıplar, Belenk, Kalfal, Yenice ve Özbek adını taşıyan altı mahallesi mevcuttur. İş sahasının azlığı dolayısı ile merkez ilçe ve köylerden şehre göç olması nüfusun artmamasına hatta azalmasına sebep olmuş, Seyitgazi ve Kırka göç veren yerleşim birimleri haline gelmiştir.

EL SANATLARI

Geleneksel kültür unsurları içerisinde el sanatlarımızın seçkin bir yeri vardır. Toplumumuzun zekası zevk ve inceliği yaratıcılığını bu eserlerde kolayca görebiliriz. Kilim dokumacılığının geçmişi çok eskiye dayansa da bu gün halk eğitim kurumları ve birkaç ev işletmesi dışında dokuma yapılmamaktadır.

Yöre ait dokuma çeşitleri zili, cicim, gökmendil, Elli Namazla sayılabilir. Bölgede hala el örgüsü çorap kullanımı yaygındır. İç Anadolu ikliminin sert etkisi yün çorap kullanımı zorunlu kılmaktadır. İlçede özellikle koç boynuzlu, çatıklı, çalı yaprağı, vişne dalı, güllü, patates çiçeği, katip yazısı, deve boynu adını verdikleri çoraplar örülmektedir. Bu motifler genellikle çorabın burun ve topuk kısmındadır. Bayan çorapları daha çok kısa konçsuz olup patik adıyla anılır. Yine ilçemizde eliş oya hala yaygındır. Boncuk, mekik ve iplik oyası yapılır. İlginç isimlerle anılan oya çeşitlerinden bazıları "Bahçe güzeli, yattı kalktı, tavuk ayağı, su taşı, yasemin, horoz ibiği, hanım çantası, elti eltiye küstü, tren yolu, halkalı şeker, kartopu" isimleri ile anılır.

İlçemize özgü yerel kıyafetler günümüzde sadece bayramlarda ve özel günlerde giyilmektedir. Özellikle kadınlar düğünde kadife sim işlemeli şalvar üzerine Sarka, belden aşağıya kadar uzun olup yakası kol kapakları ve arka kısmı sim işlemelidir.

YAPILAŞMA

Eski bir yerleşim yeri olmasına rağmen Osmanlı sivil mimarisinin özelliklerini taşıyan binalar yanında tek katlı ve iklim özelliklerine uygun yapılar vardır. Bu binalar genellikle kerpiçten örülme, kalın duvarlı olup, çatı örtüleri önceden dam biçiminde iken zamanla kiremit örtü yaygınlık kazanmıştır. Evlerde en çok kullanılan bölüm ilk

giriş bölümü de olup "Hayat" da denir. Burası bazen mutfak görevini de görmüştür. Oturma ve yatak odası olarak kullanılan odalarda yüklük adını taşıyan yatak ve benzeri eşyaların konulduğu bölmeler ve sandık yeri bulunur. Bazı evlerde duvar içine gömülü olarak duvarlar yanında ahşaptan yapılmış dolaplar da bulunur.

Geçim tarım ve hayvancılığa dayandığı için, süt ve süt mamulleri başta olmak üzere, çeşitli ihtiyaç maddelerinin korunduğu ev bölümüne, "Harcevi" ya da "Tulukevi" adı verilir. Eski evlerde tuvalet evden uzakta (avlunun) bahçenin bir köşesinde bulunur. Evdeki odaların birinde ya da birkaçında hamamlık adı verilen banyo bölümleri vardır. Avlu içerisinde evle bitişik ahır ve samanlık bulunur. Eski ev içi görüntüsü tavan süslemesi dolap süslemesi

1970'li yıllardan itibaren taş tuğla ve beton malzemenin kullanıldığı modern binalarda yapılmaya başlanmıştır. Seyitgazi'nin şehir imar planı uygulamaya başlaması ile birlikte İkiçeşme ve Hacıyunus mahallelerine bağlı modern yerleşim yerleri oluşmuştur. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde önemli yollar üzerinde bulunan Seyitgazi'nin bugün bu özelliğini yeniden kazandığını görmekteyiz.

ULAŞIM SORUNU YOK

Eskişehir'e 43 km uzaklıkta bulunan Seyitgazi'den Eskişehir ve Afyon yönüne asfalt yollar olması ve bu yolun şehirlerarası otobüsler için daha kısa olması nedeni ile tercih edilmekte ve Seyitgazili de ulaşım sorunu yaşamamaktadır. İlçede boraks işletmesinin dışında Seyitgazili müteşebbis Lütfü Yüksel'in sahip olduğu un-yem-

yağ sanayi mevcuttur. Bunun dışında önemli bir sanayi kuruluşu olmaması dolayısı ile iş sahası sadece tarım ve hayvancılıktır. Kırka merkezindeki boraks işletmesi gerek Kırka'nın gerekse çevre yerleşim birimlerinin şehre göçünü bir ölçüde önleyen ve çalışma hayatına canlılık katan özellik arz eder.

TOPLUM BİR ARADA ÜRETİR

Tarım ve hayvancılık alanında kısmen mevsimlik bir çalışma gözlenir. Tahıl şeker pancarı ve bakliyat türlerinin üretiminde kadın ve erkek birlikte çalışırlar Halk giyim ve gıda gibi ihtiyaçlarını ilçe merkezi yanında pazarı kurulan pazarda ve aynı zamanda Eskişehir'den sağlar. Halk ekmek ihtiyacını modern fırınların yanında bahçelerindeki 'tandır' adı verilen fırınlardan da sağlar.

